

بسم الله الرحمن الرحيم

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen **Cevaplar** Silsilesi)

Soru-Cevap

Nisâ Suresi’nin 78. ve 79. Ayetlerinde Geçen İyilik ve Kötülük Mefhumları
Mahmud Sunnukrut’a

Soru:

Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla.

Hamd Allah’a, Salat ve Selam Allah’ın Rasulü’nün, Âli’nin, Ashabı’nın O’nu dost edinenlerin üzerine olsun ve ba’d; Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuhu; faziletli Şeyhimiz Allah sizi koruyup gözet sin, size olan lütfunu artırsın ve sizi, sevdiği ve razı olduğu şeylere muvaffak kılsın. Allahu Teala’dan, bize bir an önce yardım ve iktidar bahşetmesini ve bunları çok yakında sizin elinizle gerçekleştirmesini temenni ediyoruz... O, bunu gerçekleştirmeye ve ona güç yetirmeye kâdirdir...

Allahu Teala aziz Kitabı’ndaki Nisa suresinin 78. ve 79. ayetinde şöyle buyurmaktadır: **أَيُّمًا تَكُونُوا يُدْرِكُكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ وَإِنْ تُصِيبَهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا * مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا** **Her nerede olursanız olun, isterse tahkim edilmiş sağlam ve yüksek kaleler içinde bulunun ölüm mutlaka gelip sizi yakalar. Onlar bir iyiliğe kavuşsalar: “Bu, Allah’tandır” derler. Başlarına bir kötülük gelince de “Bu, senin yüzündendir” derler. De ki: hepsi de Allah’tandır.” Fakat bu kavme ne oluyor ki, bir türlü sözü anlamaya yanaşmıyorlar? Sana isabet eden iyilik Allah’tandır. Sana isabet eden kötülük de nefsendendir. Rasulüm! Seni bütün insanlara elçi olarak gönderdik. Buna şahit olarak Allah yeter.”** [Nisa 78-79]

Peki ilk ayette belirtildiği gibi iyilik ve kötülüğün Allah’tan olması ile, ikinci ayette belirtildiği gibi iyiliğin (sadece) Allah’tan olması ve kötülüğün ise nefisten (senden) olmasının arası nasıl cem edilir? Oysa ilk ayetin sonunda, kötülük hakkında “Bu senin yüzündendir” diyenlere yönelik bir azarlama vardır: **فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا** **Fakat bu kavme ne oluyor ki, bir türlü sözü anlamaya yanaşmıyorlar?** Sizden şifa verici bir açıklama rica ediyorum. Çünkü birçok çağdaş şeyhlerin bazı videolarını izledim, ancak onlarda aradığım şeyi bulamadım; konuşmaları çoğunlukla genel ve mücmel olup bir ayrıntı yoktur. Allah sizi bizim adımıza en güzel şekilde mükâfatlandırsın...

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Birincisi: Ey kardeşim, sorunuzun konusu, Allahu Teala'nın şu iki ayet-i kerimesi hakkındadır:

Birincisi: **وَأِنْ تُصِيبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا** “Her nerede olursanız olun, isterse tahkim edilmiş sağlam ve yüksek kaleler içinde bulunun ölüm mutlaka gelip sizi yakalar. Onlar bir iyiliğe kavuşsalar: “Bu, Allah’tandır” derler. Başlarına bir kötülük gelince de “Bu, senin yüzündendir” derler. De ki: hepsi de Allah’tandır.” Fakat bu kavme ne oluyor ki, bir türlü sözü anlamaya yanaşmıyorlar?” [Nisa 78] **İkincisi:** **مَا أَصَابَكُمْ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكُمْ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا** “Sana isabet eden iyilik Allah’tandır. Sana isabet eden kötülük de nefsendendir. Rasulüm! Seni bütün insanlara elçi olarak gönderdik. Buna şahit olarak Allah yeter.” [Nisa 79]

Birinci ayet, Yahudiler ve münafıklar hakkında nazil olmuştur; zira onlar, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine'ye geldiğinde şöyle demişlerdi: Bu adam ve arkadaşları aramıza geldiğinden beri meyvelerimizde ve ekinlerimizde bir eksilme olduğunu görüyoruz; **yani eksikliği ve kıtlığı Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e atfedip bunu (kötülük) olarak adlandırıyorlardı...** Ama ekinler ve meyvelerde verimlilik-bolluk olduğunda ise (bunu iyilik olarak adlandırıyorlardı); **yani bunu Allah'a nispet ediyorlar ve bu, Allah'tandır diyorlardı...** Bunun üzerine ekin ve meyvelerdeki tüm verimliliğin ya da ekin ve meyvelere isabet eden her türlü kıtlık ve eksikliğin hepsinin Allah'tan olduğunu belirten ayet-i kerime nazil oldu... Sonra Allah, onların cehaletini açıklamış ve Subhanehu şöyle buyurmuştur: **فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا** “Fakat bu kavme ne oluyor ki, bir türlü sözü anlamaya yanaşmıyorlar?”

İkinci ayet ise insanların amelleriyle ilgilidir... Eğer insanlardan biri iyilik yapar ve bunun karşılığında da bir hayır, bereket ve başarı (hasene-iyilik) görürse, hemen Allah Subhanehu'ya hamd etsin; zira bu, Allah'ın ona olan lütuf ve keremindendir... Eğer şer-kötü olan bir şey yapar, bir eziyet görür ya da başına bir musibet (kötülük) isabet ederse, bunun kendi kötü amelleri sebebiyle olduğunu bilsin; tıpkı Subhanehu'nun başka bir ayette şöyle buyurduğu gibi: **وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ** “Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. (Bununla beraber) Allah çoğunu affeder.” [Şura 30]

Bunda birçok hikmet vardır; zira Aziz ve Hakîm olan Allah, şeytanın vesveselerini müminlerin kalplerinden uzaklaştırmak için ikinci ayette konuyu açıklığa kavuşturmuştur; dolayısıyla ilk ayet, (bolluk ve refah ile kıtlık ve kuraklığın) Allah Subhanehu'dan olduğunu ifade etmektedir; bu nedenle şeytan, insanların kalplerine, yaptığınız hayır veya şer sizin bir seçeneğiniz olmadığını, aksine bunlara yapmaya zorlandığınızı; (iyi fiiliniz ve kötü fiiliniz) ise Allah Subhanehu katındandır ve bunlardan dolayı hesaba çekilmeyeceksiniz şeklinde vesvese verebilir. **Bunun için Allah, insanın kendi seçimiyle gerçekleştirdiği fiillerden sorumlu olduğunu açıklamak için ikinci ayeti indirmiştir; eğer bir kimse hayır yapar ve dünyada ya da ahirette kendisine bir hayır isabet ederse, bu Allah Subhanehu'nun keremi ve lütfudur; eğer kötülük işler ve**

bunun sonucunda kendisine bir musibet ya da dünyada veya ahirette bir ceza isabet ederse bu, işlemiş olduğu şer-kötülük nedeniyledir.

İşte bu şekilde işler istikamet bulur; zira bolluk ve kıtlık yani rızık; ister az ya da çok olsun, isterse bolluk ya da kıtlık olsun tamamı Allah Subhanehu'dandır... İnsana, kendi seçimiyle yaptıklarının sonucu olarak isabet edenlere gelince; eğer ona isabet eden şey hayırsa, bunun karşılığı da kendisine dünyada ya da ahirette verilirse bu, Allah'ın bir lütfu, keremi ve merhametidir (yani Allah'tandır); eğer ona isabet eden şey, dünyada ya da ahirette bir ceza olarak kötülükse bu, onun işlediği şer-kötülük nedeniyledir (yani kendisindendir).

İkincisi: Konuyu daha fazla açıklığa kavuşturmak için, bazı tefsirlerde bu iki ayet-i kerime hakkında geçenleri aşağıda aktarıyorum:

1- İbni Kesir'in tefsirinde şöyle geçmektedir:

[Sonra Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“Sana isabet eden iyilik Allah'tandır.”** Yani: Allah'ın fazlından, ihsanından, lütfundan ve rahmetindendir demektir. **“Sana isabet eden kötülük de nefsindendir.”** Yani: Senin tarafındandır ve bizzat senin amelinden dolayıdır demektir. Tıpkı Allahu Teala'nın şöyle buyurduğu gibi: **“Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. (Bununla beraber) Allah çoğunu affeder.”** [Şura 30] Süddî, Hasan-ı Basrî, İbn Cüreyc ve İbn Zeyd şöyle demişlerdir: **“Nefsindendir.”** Yani: Senin günahın yüzündendir demektir.

Katâde şöyle demiştir: **“Sana isabet eden iyilik Allah'tandır. Sana isabet eden kötülük de nefsindendir.”** Ey ademoğlu, işlemiş olduğun günahının cezasıdır demektir. Dedi ki: Bize, Allah'ın Peygamberi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu zikretmiştir: **“Bir adamı bir ağaç ve dalın çizmesi, ayağının tökezlemesi veya damarının (istemsiz) seyirmesi bile ancak bir günah sebebiyledir. Allah'ın affettikleri ise çok daha fazladır”**... Katâde'nin ilettiği bu hadis, Sahih'te muttasıl bir zincirle şöyle rivayet edilmiştir: **“Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki; batan bir dikene varıncaya kadar mümin birine isabet eden herhangi bir yorgunluk, hastalık, keder, üzüntü, eziyet ve gam sebebiyle mutlaka Allah, bunlara karşı olarak günahlarının bir kısmını affeder.”**]

2- Kurtubi'nin tefsirinde şöyle geçmektedir:

[Nisa Suresi (4): Ayet 78]

وَأِنْ تُصِيبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ سَيَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ الَّذِينَ هُمْ لَا يَكَادُونَ بِفَقْهُونَ حَدِيثًا **“Her nerede olursanız olun, isterse tahkim edilmiş sağlam ve yüksek kaleler içinde bulunun ölüm mutlaka gelip sizi yakalar. Onlar bir iyiliğe kavuşsalar: “Bu, Allah'tandır” derler. Başlarına bir kötülük gelince de “Bu, senin yüzündendir” derler. De ki: hepsi de Allah'tandır.”** Fakat bu kavme ne oluyor ki, bir türlü sözü anlamaya yanaşmıyorlar?” [Nisa 78]

Allahu Teala'nın şu kavli: **“Onlar bir iyiliğe kavuşsalar: “Bu, Allah'tandır” derler.”** Yani münafıklara bir bolluk isabet ettiğinde, şöyle derlerdi: Bu, Allah'tandır. **“Başlarına bir kötölük gelince de”**, yani başlarına bir kıtlık ve kuraklık geldiğinde ise şöyle derlerdi: Bu, sendendir; yani bu bizim başımıza gelenlerin sebebi, senin ve arkadaşlarının uğursuzluğundan dolaydır...

Bu ayet, Yahudiler ve münafıklar hakkında nazil olmuştur; zira onlar, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine'ye geldiğinde şöyle demişlerdi: Bu adam ve arkadaşları aramıza geldiğinden beri meyvelerimizde ve ekinlerimizde bir eksilme olduğunu görüyoruz. İbn Abbas şöyle dedi: **“Sendendir”** مِنْ عِنْدِكَ lafzının anlamı; yani senin kötü yönetiminden dolaydır demektir. Ve şöyle denildi: **“Sendendir”** مِنْ عِنْدِكَ; daha önce belirttiğimiz gibi, senin uğursuzluğun yüzündendir; yani senin bize bulaşan uğursuzluğun yüzündendir demektir; bunu, onu uğursuz saydıkları için söylemişlerdi. Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“De ki: hepsi de Allah'tandır.”** قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ. Yani sıkıntı da refah da zafer de yenilgi de Allah'tandır; yani Allah'ın kazası ve kaderiyedir demektir. **“Fakat bu kavme ne oluyor ki.”** لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ. Yani münafıklardır. **“Bir türlü sözü anlamaya yanaşmıyorlar?”** Yani onlara ne oluyor ki her ikisinin de Allah'tan olduğunu anlamaya yanaşmıyorlar demektir...]

Umarım bu kadarı yeterli olmuştur: en iyi bilen ve hüküm veren Allah'tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 04 Saferu'l Hayr 1448

M. 18/07/2026

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://www.facebook.com/AtaAboAlrashtah/posts/122144655807129051>